

A
KARCAGI REFORMÁTUS NAGYKUN
GIMNÁZIUM

(III—VIII. OSZTÁLY REÁLGIMNÁZIUM)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1936—1937. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI
DR. GAÁL LÁSZLÓ
IGAZGATÓ.

KARCAG, 1937.

Cserkészletünk mérlege.

A nap sugarai izzón tűznek le a kipirult arcokra.

Elöl a nagyobb fiúk haladnak a hegyi ösvényen, szellős cserkész öltözetben. Hátukon nehéz hátizsák. Élelmiszerral, felszereléssel a kirepedésig megtömve. Utánuk a kisebbek lépkednek, egyre szaporábban, hogy el ne maradjanak.

El-el nézem a felfelé haladó csapatot. Előttünk a Mátra hatalmas tömege. Hátunk mögött Parád és a kirándulás sok öröme. A homlokokon gyöngyözik a verejték. Az ajkak még hangosak, olykor nóta is hallszik. A hátizsákok gazdát cserélnek. Így kívánja a cserkész testvériség. A tündök mély lélegzetet vesznek a pompás hegyi levegőből. Az erdő sok szépsége lenyűgözi a szemeket. De amint tovább jut a kis csapat, mint ha egyre nehezebbé válnék az út. Meredek lejtők következnek. Merész fordulatokat vesz a hegyi ösvény. Mély domboldalok, szakadékok, csupasz sziklák mellett vezet az út. Meg kell állni pihenni. A cserkész leleményesség és jókedv szuszogónak nevezi el a pihenőt. Fennebb és fennebb egyre rövidebb az előrejutás és egyre több a szuszogó. Már már urrá lesz a fáradtság.

De feltűnik a cél, a Csonkaország legmagasabb csúcsa, a Kékes. Még pár nekilendülés, néhány szuszogó és elénk tárul teljes pompájában a messze tájék: északon az ígért földje, a Felvidék kéklő hegyvidéke, délen az Alföld rónája, melyen az „életet“, az aranysárga búzátáblákat ringatja a szél.

A fiúk arcán megkönnyebbülés mutatkozik. Nyoma sincs már a fáradtságnak. A cél elérése minden nehézséget feledtet, felüdíti a testet és lelket, a megelégedés öröme ül az arcokon, a vidék gyönyörűsége, a siker tudata elindítja az ajkakon a hála, az újrakezdés és további tervezgetés szavait.

Ez a cserkészélmény — melyre csapatunk tagjai közül ma is sokan emlékeznek — jutott eszembe, mikor pár héttel ezelőtt néhány régi cserkészem a csapat nevében felkért arra, hogy a mai ünnepélyen* előadást tartsak.

* A 176. sz. Nagykun Cserkészcsapat 15 éves jubileuma 1936 június 20-án.

Kettős évfordulót ünnepelünk. Ebben az évben van a magyar cserkészzet fennállásának 25-ik és csapatunk alapításának 15-ik évfordulója.

A cserkészzet útja tele van küzdelemmel, fáradtsággal, verejtékes munkával és gyönyörűséggel. Sok benne a kapaszkodó, sok a szuszogó és most, a jubileum évében, mikor szétttekintünk, úgy érezzük, hogy hálásak lehetünk mindezekért a Teremtőnek, mert minden jól van úgy, amint van és az elmúlt idő alatt minden jól ment úgy, amint ment.

Nem vezett kárba a sok küzdelem és nemes törekvés. A visszatekintés a megtett útra jóleső érzéssel tölt el. Az előrenézés a jövő felé pedig bizalmat és reményt nyújt és a munkához új lendületet ad.

Fölérkezve az első csúcásra, cserkészletünk negyedszázados és csapattörténetünk 15 éves határkövéhez, hadd vegyük számba mit tettünk és mit kell ezután tennünk. Hiszen minden jubileum számbavétel. Mérlegkészítés, mely tanulságokkal szolgál és lendítő erőt ad a továbbiakhoz.

Mit tett a magyar cserkészzet az elmúlt 25 év alatt? Ez legyen az első kérdésünk.

Néhány adat feleletet ad a kérdésre.

Az első csapat a budapesti Ref. Ifjúsági Egyesület csapata 1910-ben alakult meg.

1912-ben megalakul a Magyar Cserkész Szövetség és közös vezetés alá vonja az addig külön működő csapatokat. Ugyanezen évben Budapesten cserkésznapot tartanak és 105 cserkész a Vágon lefelé megrendezi az első mozgótábort.

A háború a cserkészzet működését megbénítja. A vezetőket elvonja a világegés, de a cserkészmunka teljesen mégsem szűnik meg.

1918-ban újjáalakul a Cserkésszövetség. Ettől kezdve rohamossá válik a fejlődés. Megszületik a M.Cs.Sz. könyvkiadóvállalata, megindul a cserkészifjúság közkedvelt lapja, a Magyar Cserkész, majd a Vezetők Lapja és a vezetés jó központi irányítás mellett tervszerűvé és céltudatosává válik.

1922-ben a megyeri játékokon már 2000 ifjú vesz részt és először megy egy csapat külföldi táborozásra. Kiepülnek a M.Cs.Sz. külföldi kapcsolatai s végképp bekapcsolódik a magyar cserkészzet a nemzetközi mozgalomba.

1924-ben a koppenhágai jamboreen tűnik fel a magyar cserkészek árvalányhaja s itt éri el cserkészletünk első nagy nemzetközi sikerét, mikor a világbajnokságokban, Anglia és Amerika már fejlett cserkészete mellett elsőnek érkezik be.

1926-ban megrendezik az első Nemzeti Nagytábort a megyeri dombon, 7500 résztvevővel.

1928-ban felavatják a Cs.Sz. központi székházát Budapesten.

Megnyílik a Hárshegyi Cserkészpark és az újpesti Vízitelep.

1929-ben az angliai jamboreen 42 nemzet fiai közt kivívja a világ elismerését a 850 főnyi magyar csapat. Kifejlődik az öreg cserkészlet, a kiscserkészek mozgalma egységes irányt vesz.

Regős utakat szerveznek, falutanulmányokat végeznek s cserkészteünk lélekben egyre nemzetibbé válik.

Az eddigi munkateljesítményre a koronát 1933-ban a gödöllői jambore megrendezése és lebonyolítása teszi fel. Az elmúlt negyedszázad alatt a magyar cserkészek létszáma 40.000 fölé emelkedik.

Ez a néhány adat hűen visszatükrözi a munka kereteit.

Vessük fel most második kérdésünket: Mit tett a mi csapatunk az elmúlt 15 év alatt?

Tevékenységét szintén néhány adattal határolom körül.

Megalakulásának éve 1921. Megszervezője Király Dezső, akkori tornatanár.

Utána parancsnokok voltak: Schwirián László (1922—23.), dr. Soós Adorján (1923—27.) Szász Béla (1927—29.), dr. Csinády Gerő (1929—1935.) és Tóth Kálmán (1935-től kezdve). A csapat munkája egy évig, az 1926—27. iskolai évben szünetelt.

Nyári táborot tartottak: 1921-ben Szolnokon, 1923-ban Nagydorogon (Tolna m.), 1924-ben Tiszafüreden, 1930-ban Szentendrén, 1931-ben Balatonberényben, 1932-ben Abádszalókon. Ugyanezen évben a csapat egy része résztvett Tiszalőkön a kerületi táboron. 1933-ban résztvettünk a gödöllői jamboreen. 1934-ben a karcagi Berekben, 1935-ben Poroszló közelében a Tisza mellett táborozott a csapat. Ugyanezen évben 4 cserkészünk résztvett a lengyel jamboreen.

A felsoroltakon kívül számos próbatábor, kirándulást, portyázást és ünnepélyt rendezett a csapat. Mindezekre nem kívánok kitérni, de mégsem hallgathatom el, hogy 1931-től kezdve évente résztvettek arra alkalmas fiaink a hárshegyi országos és a debreceni kerületi őrvezetői és segédtisztai táborokon. Ez meghozta áldásos gyümölcsét a lelkes és képzett vezetői gárdában.

Nevezetesebb mozzanatok még a csapat életében:

1925-ben készül el a díszes csapatzászló, melyet 1926-ban áldott meg Fazekas Gyula vallástanár.

1927-ben a fiúk maguk készítik el a cserkészotthon bútorzatát.

1928-ban Lecső József s. lelkész ur megszervezi az apród csoportot, mely működéséhez 1929-ben megkapta az Orsz. Intéző Bizottság engedélyét. Az apródzászlót 1931-ben dr. Baltazár Dezső püspök úr áldotta meg.

1933-ban a jamboreen szerepelt a csapat két altábor táborüzénél és a rádió mikrofona előtt. Zászlónkat szép emlékszalaggal feldíszítve hoztuk haza Gödöllőről.

1933-ban Jambore-émlékkiállítás rendeztünk és megszerveztük a külföldi levelezést.

1934-ben országos őrsi portyázási versenyen a csapat a vármegyében első, a kerületben második helyezést ért el.

A csapatlétszám 15 év alatt 20-ról kisebb-nagyobb ingadozásokkal 90-re emelkedett. A csapatvagyon pedig jórészt saját munkánk és erőfeszítéseink gyümölcseképpen a semmiből mintegy 2000 P. leltári értékre gyarapodott.

Mindezek az adatok, melyeket úgy az országos, mint a csapatunk fejlődéséről összefoglaltam, csak egyszerű keretek. Mutatják ugyan cserkészletünk útját és egyes állomásait, de nem tüntetik fel, hogy mögöttük mennyi munka, küzdelem, akadály, szándék és győzelem húzódik meg.

Cserkészletünk értékét nem ezek a határhövelök mutatják legjobban, hanem az az átalakulás, amin az elmúlt negyedszázad folyamán a társadalom és az iskola a mozgalom értékének megítélése szempontjából átment. A közfelfogás a cserkészlettel szemben teljesen megváltozott. A kezdetben kinevetett, majd kigunyolt és ellenséges szemmel lenézett cserkészfiú bejutott a szívekbe. Mint országszerte, úgy városunkban is. Vajon mi okozta ezt a változást? Mi okozta a társadalom elismerését és a cserkészmozgalom népszerűsödését? Nem tévedek, ha ezt válaszolom: a cserkészlet nevelő hatásának felismerése.

Lassanként beigazolódott, hogy a cserkészlet nem a ruha teszi és a mozgalom értékét nem a külső sikerek adják meg.

Nagyobb értéket hozott ennél: felfrissítette egész nevelési rendszerünket s egyre világosabbá vált, hogy mit jelent a cserkész nevelési rendszer nemzeti, vallásos és erkölcsi nevelés szempontjából és a jellemképzés terén.

A cserkészlet a nevelésben új módszert hozott. A régi nevelési rendszer majdnem kizárólag az értelem kiművelésére szorított. Oktatás volt. Maga a nevelés kérdése másodrendű szerepet vitt. A fiú passzív befogadásra volt kárhóztatva s cselekvő erejét nem volt alkalma helyes irányban érvényesíteni.

A tanár olimpuszi magaslaton ült a növendékek fölött. A tanórákon kívül alig állott szóba velük s így nevelési tényezőül jóformán csakis az otthon és a barátok társasága maradt meg.

Az otthon nem mindig tudja a nevelést helyesen irányítani. A magára hagyott ifjút a barátok társasága pedig sokszor viszi a züllés és romlás útjára.

A nevelésben szakszerű vezetés és irányítás kell, hogy a gyermekben szunnyadó és az ifjúban élő hajlamok és képességek helyes irányba tereltesse. Hiszen a középiskolás diák életkorára esik az ifjú életének két legkritikusabb szakasza: a kamaszkor és az ifjúkor a maga sok megpróbáltatásával és küzdelmével.

Ebben az időben alakul ki és szilárdul meg a jellem. Ebben a korban legtöbb a kísértés, vágy, bollás és botorkálás a jó és rossz között. Ebben a korban válik el, hogy kinek az élete milyen irányt vesz, kibemmi lakik és kiből milyen ember válik.

Az elméleti nevelés a szakszerű ismereteken keresztül hat ugyan a lelki fejlődésre is, de nem fogja kézen a gyermeket s nem segíti át kritikus életkorának nehézségein.

Nevelési rendszerünk meglehetősen távol állott nemcsak a pedagógiai követelményektől, de magától az élettől is. Jórészt látszatra és külsőségekre dolgozott. Nemzeti nevelést adott, történelmi és irodalmi tanulmányok alapján, de a föld és a nép igazi megismerése s magyarságának mély átérése és ebből folyó kötelességeinek átértése nélkül.

Vallásos nevelést adott, de jórészt betanított tananyag által s alig akadt ifjú, aki lelki szükségéből járt volna templomba s már diákkorában valóban találkozott volna Krisztussal.

Erkölcsei nevelést adott, de inkább értelmi hatások által. Önnevelésre, természetünkben levő hibák elleni következetes küzdelemre, szándékos javulni akarásra és fokozatos, tervszerű tökéletesítésre nem gondolt.

A cserkészlet lehajolt a magára hagyott ifjúhoz s ezáltal vált az ifjúság népszerű mozgalmává. A sok elmélet helyére a gyakorlatot állította. Alkalmazkodott a gyermek és az ifjú lelki alkatához, amely mindenben, így a nevelés terén is cselekvést kíván.

A cserkészvezető a fiúnak nem mindig korholó, zord felettese, hanem jóakaró barátja, aki együtt játszik, tervez, él és táborozik vele. Résztvesz örömeiben és bánatában, hogy elnyerhesse a fiú szeretetét és bizalmát. Ha ezt elérte, már könnyű dolga van, mert valósággal bele tud nyulni az életébe s mint a szobrász az anyagot, úgy alakíthatja lelki fejlődését.

A cserkészlet kiszabadította a fiút a barátok társaságának csábító és rontó egyoldalú hatása alól. Érett vezető felügyelete alá helyezte minden ténykedését, de úgy, hogy ez szinte észrevétlen maradt számára. Kivitte az utca porából és esetleg a korcsma borgőzös és füstös levegőjéből a szabad természetbe. Ezáltal levezette a kamaszkor kalandvágáját és immunissá tett sok gyermekkori hibával, botlással, sőt bűnnel szemben.

Vallásos érzését növelte és erre gyakran nyílt alkalma s megbizonyosította, hogy egyetlen megragadott alkalom kihasználása s az egyéni példaadás többet ér sok prédikációnál.

A cserkészttörvények állandó hangsúlyozása és élése, az önvizsgálat, a napi jócselekedet a krisztusi törvényeknek nemcsak hangoztatását, de a mindennapi életbe való átvitelét jelenti. Gyakorlati keresztyénséget. Azt, ami legjobban hiányzik a mai világból.

Erkölcsei nevelés terén a négy szemközti beszélgetések kiváló alkalmat nyújtanak a meggyőzésre, a tudatos javításra és javulásra. Az önnevelés eszközeinek alkalmazása pedig a fokozatos tökéletesülést szolgálja.

Mit adott tehát a cserkészlet a nemzetnek?

Megteremtett egy új fiútípust, jobbat, mint a régi volt s ezt a természet világán keresztül felemelte a nemesebb és emberibb élet szépségeihez.

„Emberebb embert és magyarabb magyart” — így hangzik a cserkészképzés jelszava.

Azt hiszem, a magyar cserkészlet negyedszázados működésének legszebb eredménye az, hogy ez a jelszó nem maradt pusztán jelszó, hanem ezer és ezer cserkészzen keresztül megvalósult és belekerült a nemzet vérkeringésébe.

Miképpen vette ki a részét csapatunk a cserkész nevelés munkájából?

Ugy érzem, hogy ebben a tekintetben sincs takargatni valónk, sőt nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy felhasználtunk minden módot cserkészletünk belső értékének emelésére és szép eredményeket értünk el. Sőt azt is állíthatjuk, hogy a cserkészszellem rányomta a bélyegét az iskolára is. Javító és nemesítő törekvéseink a cserkészleten kívül álló ifjúságra is hatottak s a cserkészcsapat belső értékében beálló hullámzások visszatükrözödték egész ifjúságunk viselkedésén. Nevelési eljárásaink sikerét mégis két tény igazolja legjobban.

Egyik az, hogy a cserkészlet sok volt diákunk számára nem vált múló epizóddá. Sokan vannak, akik az iskolából kikerülve is fenntartották a kapcsolatot a csapattal.

A másik bizonyíték az a sok levél, mely őszinte vallomásokat tartalmaz s melynek írója nem egyszer az élet útjáról is tanácsot kér a volt cserkész vezetőtől s annak irányítását a cserkészévek után is keresi és elfogadja. Ezek számára a cserkészlet életformáló erővé vált.

Talán nem esek túlzásba, ha azt mondom: mindez biztosíték és bizonyíték arra, hogy a nevelésben a cserkészlet a jövő.

Erre mutat középiskolai tanítási és nevelési rendszerünk fejlődése is.

Aki a középiskolák ügyét figyelemmel kíséri, rájöhetett arra, hogy a tanítási módszerünk, az ifjúsággal való bánásmódunk az elmúlt évtizedek alatt gyökeresen megváltozott. Talán a cserkészlet hatására, de mindenesetre annak nevelési módszere irányában.

És rájöhetett arra is, hogy maga az iskola célkitűzése is ebben az irányban fejlődik.

A szakszerű képzés, az elméleti tárgyakban való előrehaladás egyeduralma letűnőben van. Hiszen ez nem is a középiskola, hanem a szak-

iskola és főiskola feladata. Előbb a testi nevelés hangsúlyozása és előre törése következett be. Az új törvény pedig a nevelés kérdéseit hozza előtérbe s a középiskola feladatává a tanítás mellett a nevelést teszi ő szempontnak és pedig nem alárendelt, hanem mellérendelt jelentőségben.

Ez más szóval azt jelenti, hogy a középiskola a jövőben nemcsak a fő kiművelésre és az agyvelő kicsiszolására törekszik, hanem fokozottabb mértékben igyekszik a jó ember, a vallásos érzületű, a hazafias érzésű és helyes erkölcsi ítéletű polgár kialakítására. Ennek így is kell lennie, hiszen olyan értékek ezek, melyek a mindennapi élet és a nemzet jövője szempontjából fontosabbak az előbbinél. Mert igaz, hogy az egyetemes kulturát a szakműveltség viszi előre, de a nemzet jövője szempontjából fontosabb a tetterős, céltudatos, megbízható és jellemes ifjúság nevelése.

Nemzeti megújulásunkhoz új magyar ifjúságra van szükség. A divatos szólam szerint: pozitív magyarokra.

Olyan ifjúságra, mely nemzeti téren nem elégszik meg a múlt ismeretével, hanem tényleg ismeri magát a népet hibáival, erőnyeivel és bajaival együtt. Ismeri a nemzeti célkitűzéseket s azok megvalósításáért áldozatra is kész. S a szónokló, frázis magyarkodás helyett, nemzeti érzéstől mélyen áthatott cselekvő akaratot és munkát hoz magával.

Olyan ifjúságra van szükség, amely bármely hitfelekezeti tagja legyen is, a vallásosságot nem a formák megtartásában látja, hanem igyekszik a krisztusi törvényeket élni és a mindennapi életbe átültetni.

Olyan ifjúságra, amely összetart, érzi, hogy testvéri közösség tagja s felelősséget érez nemcsak magával, de másokkal szemben is. És mindezek mellett szerény, de nem szolgálalkú, engedelmes, de nem hizelgő, férfias, de nem akaratos, nyílt szívű és nem allattomos. Önzetlen és becsületes.

Új középiskolai törvényünk célkitűzései mindenben megegyeznek a cserkészlet célkitűzéseivel.

A jövő magyar ifjúságnak megrajzolt ideális képe, nem más, mint maga a cserkészideál.

Ennek megközelítését szolgálta becsülettel a magyar cserkészlet s fogja szolgálni a jövőben is. Kezet nyujtva minden más nevelési tényezőnek, elsősorban a megújuló iskolának.

Jubileumunk alkalmából őszinte szívből kívánom, hogy törekvéseit siker koronázza.

Adja Isten, hogy a magyar cserkészlet a megkezdett új negyedszázad alatt minél eredményesebb munkát végezhesen s adja Isten, hogy ebből a munkából ez a csapat is méltó módon kivehesse részét. Nevelhessen minél több derék ifjút a hazának, egyháznak, a városnak és a magyar társadalomnak.

Csinády Gerő.